

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 77

Sobota, 28. septembra 1935

Leto X

Vzvišen pomen delavske prosvete

Največji slovenski pisatelj Ivan Cankar je tako-le označil veliko kulturno delo delavskih socialističnih organizacij: (Zbr. spisi, XI, 348).

»Ni še dolgo tega, kar sem spoznal človeka, ki živi med delavci že petnajst let. Ko je prišel mednje, so ljudje pljuvali nanj, gospod župnik sam se je toliko ponižal, da mu je pljunil v usta — stran, brezverec, antikrist! — Ko je začel delavce poučevati, da jih je najprej privedel do spoznanja krivice, katere sužnji so, — ni dobil prostora v celem kraju, skrivati se je moral s svojimi prijatelji o mraku na kakem travniku ali polju. Kamor se je prikazal, se je prikazalo brž tudi par žandarmov. In ni se zgodilo redkokdaj, da je premišljeval o svojem kulturnem delu med štirimi stenami ter živel na državne stroške.

... A danes po petnajstih letih so tisti delavci strokovno in politično organizirani, stoje v kulturnem oziru visoko nad mnogoterimi diplomiranimi narodnjaki; po žganju ne smrdi več tam, petje ni več brez melodije in brez besed — samo ne verjamem, če bi tiste besede ugajale narodnjakom; njih knjižnica je bogata in knjige niso nerazrezane, temveč doživljal sem veselje, da so rabljene in posvalkane take knjige, o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo!...

Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vztrajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo zelo malenkostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kod vodi in kam drži edina pot do rešitve ljudstva iz tlačanstva, do rešitve kulture iz današnjega bankerota, do rešitve kulturnih delavcev iz sramotne brezposelnosti, iz zaničevanja in ponižanja.

Po razpustu »Vzajemnosti« je pri nas opravljala to veliko kulturno delo »Svoboda«. Nad 20 let. V večjem ali manjšem obsegu, kakor so ji dovoljevale razmere in zakoni. Prepredla je vse delavske kraje s knjižnicami, uprizarjala najboljše igre izmed vseh društev, napolnila tudi dvorane naših narodnih gledališč, dala iz svoje srede umetniške igralce in režiserje, nove pisatelje in pesnike, prirejala najmočnejše pevske festivale in dala zmisel življenja desetletno delavcem v črni revirjih.

Pritožba »Svobode« in dosedanja preiskava sta ugotovili, da se je »Svoboda« vedno ravnala po svojih pravilih in da je izpolnjevala svojo nalogo nepolitične kulturne organizacije. Zato upravičeno pričakujemo, da bo »Svoboda« do 1. oktobra zopet dovoljena in da se bo mogla že v tej jesensko-zimski sezoni z vsem poletom posvetiti prosvetnemu delu med našim delovnim ljudstvom.

Zmagali po 10-tedenski stavki

V tovarni papirja Pollak v Zagrebu je stavka, ki je trajala celih deset tednov, končno likvidirana. Vztrajnost delavcev je dala lep uspeh: podjetje je končno pristalo na kolektivno pogodbo, ki zagotavlja sledeče plače: kvalificiranim delavcem 6 do 9 dinarjev na uro, turbinskim 7.50, kurjačem 7 Din poleg premije, nekvalificiranim delavcem pri strojih 4.75 do 6 Din poleg premije, pomožnim

Tiskovni zakon

Za svobodo tiska

Osnutek tiskovnega zakona izdeluje — Centralni presbiro

Iz poročila predsednika zagrebške sekcije Združenja jugoslovenskih časnikarjev g. Jutriše na časnikarski konferenci v Zagrebu, dne 22. septembra t. l. posnemamo, da se izdeluje osnutek novega tiskovnega zakona v — Centralnem presbiroju. Centralnemu presbiroju so bili poslani že razni predlogi in zahteve novinarjev in odvetnikov. Časnikarji predvsem zahtevajo ukinitve sedanjega tiskovnega režima, t. j. cenzure, z novim tiskovnim zakonom pa je treba odrediti, da se razen zakona ne sme predpisati nikak drugi izjemen tiskovni režim, ki obstoji v dajanju navodil o načinu pisanja in v prepovedih poročanja o dogodkih in političnih vprašanjih.

Te želje so časnikarji sporočili tudi predsedniku vlade, ki je rekel,

da pričakuje, da bodo prizadeti činitelji sami, oz. njihove organizacije predložile lasten osnutek. Združenje jugoslovenskih časnikarjev je sklenilo sklicati posebno posvetovanje o vprašanju izdelave osnutka novega tiskovnega zakona in bosta k temu posvetovanju povabljeni tudi Zveza grafičnih podjetij in pa Zveza grafičnih delavcev.

Svoboda tiska je eno osnovnih vprašanj državljskih političnih svoboščin in je zato treba zastaviti ves vpliv neposredno prizadetih in vse javnosti, da bo novi tiskovni zakon res jamčil svobodo tiska, ne pa, da bi nudil oporo za njeno zatiranje, pačenje javnega mnenja in potvarjanje, ali pa nasilno preprečenje širjenja nazorov, idej, mnenj, kritike in vesti.

Italija ne sme napasti Abesinije

Društvo Narodov zavzelo svoje stališče.

Odbor petorice sveta Društva narodov je sklenil, da se v italijansko-abesinskem sporu uveljavijočasne določbe odst. 4 čl. 15, ki predvidevajo, da uvedeno poravnalo postopanje ostanejo toliko časa v veljavi, dokler ne bo izdelano in od plenuma sprejeto poročilo v abesinskem sporu.

Ce se spor ne bo mogel urediti, bo objavil svet Društva narodov po soglasnem sklepu ali po sklepu ve-

čine poročilo o podrobnostih spora in predloge, ki jih smatra za ureditev vprašanja za najpravičnejše in najprimernejše. Na podlagi 9. odstavka istega člena ima svet pravico spraviti spor pred skupščino Društva narodov. Če bo prišlo s strani Italije do vojaške akcije, bi pomenila na podlagi čl. 16 vojaško akcijo proti vsem ostalim članicam Društva narodov.

Socialistična akcija v Zedinjenih državah

Izvršni odbor socialistične stranke v Zedinjenih državah je zasnoval obširno akcijo, kako bi pridobil predsednika Roosevelta in državnega tajnika za zunanje stvari Hulla, da intervenirata za mirno rešitev italijansko-abesinskega spora. V akcijskem odboru so predsednik obla-

čilne zveze Leon Krzycki, socialist Norman Thomas (predsedniški kandidat 1932) in Daniel V. Hoan, socialistični župan v Milwaukeeju. Odbor je izdal poziv na parlament in tisk ter organiziral propagandistično akcijo.

Več stomilijonsko znižanje doklad samoupravnih uslužbencev

Naredba stopi v veljavo 1. oktobra. Honorarji in nagrade se znižajo za 20 odstotkov.

Beograd, 26. septembra. p. Minister za notranje zadeve g. dr. Anton Korošec je izdal naslednjo naredbo o 7% znižanju doklad banovinskim in občinskim uslužbencem:

Na osnovi člena 10. uredbe o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih uslužbencev z dne 17. septembra odrejam: Draginjske doklade občinskim uslužbencem in v pokojencem ter prejemki banovinskih in občinskih uradniških pripravnikov se znižajo v skladu s členom 5 in 7

omenjene uredbe, v kolikor sedanje draginjske doklade, odnosno pripravniški prejemki niso manjši od prejemkov po omenjenih členih. Banovinskim in občinskim kontraktualnim uradnikom, honoriranim uslužbencem in dnevničarjem se znižajo mesečne bruttonagrade v skladu s členom 8 omenjene uredbe, tako da bodo v skladu tudi z odstavkom 2 in 3 tega člena. Posebne doklade v denarju, stalni honorarji in nagrade, kakor tantijeme, ki jih na kakršnikoli osnovi izplačujejo banovine in občine svojim uslužbencem ali zaposlenim državnim, banovinskim ali občinskim vpokojencem poleg njihovih rednih prejemkov, se znižajo za 20 odstotkov v skladu s členom 9 omenjene uredbe. Vse gornje se nanaša tako na banovine kakor na mestne in ostale občine. Znižanje prejemkov se ima pričeti s 1. oktobrom. Mestne in kmečke občine imajo same izdati nadaljnje naredbe o izvršenju te naredbe, kolikor je to potrebno.

Kakor da stavkajo angleški delavci...

Ne samo v Sloveniji, povsod, v vsej državi se bori delavstvo za svoje pravice in zahteve.

Tako v Beogradu že več tednov stavka nad dva tisoč lesnih delavcev.

Ugledni meščanski dnevnik »Politika« piše o tej stavki:

»Ustavitev dela si ljudje zamišljajo kot nered, poboje po ulicah delavskih okrajev, velike policaje z gumijevkami, bežanje pred njimi — kakor to navadno v filmu prikazujejo Foxovi »žurnali«. In vedno se ta stran bolj vidi nego druga, prava plat.

V Beogradu je že nekaj tednov, kar je ustavilo delo nad dva tisoč lesnih delavcev, dobrih mojstrov in sposobnih ljudi. Ali ta ustavitev dela nikakor ni taka kakor na filmskem platnu.

Vsi se zbirajo v obednicah borze dela. Tam so odprli svojo lastno kuhinjo in vsi delavci dobivajo hrano popolnoma brezplačno.

Nobenih neredov ni, nikakih bučnih govorov.

Ozračje je optimistično, polno dobre volje in dobrega duha.

Kosilo se deli točno opoldne. Vsakdo prihaja v kuhinjo s svojo šalo. Zivahno je za dolgimi mizami v obednicah, z odprtimi okni na dvorišče, ki je polno jesenskega solnca. Na popolnoma nepotrebno etiketo se tu ne pazi.

»Sodrug Kosta, požuri lačni smo...«

»Pojd k mami, pa se ji potoži!«

»Kruha za — samce!«

Tudi nekaj deklet je med njimi. Na vratih kuhinje bdi nad vsem stari mojster Kosta Babić, ki gleda skozi očali, pritrjene s črno vrvico.

»Mizarski delavci« — pripoveduje on, medtem ko hodijo mimo njega fantje s šalami, »so stopili v stavko 9. septembra. Zahtevali nismo nič drugega kakor to, kar je odredil zakon: osemurno delo. In najminimalnejše zvišanje plač, brez česar se ne da živeti. Naše zahteve so odklonili in začeli odpuščati ljudi. Tedaj, e, kaj naj napravimo... Združili smo se. Zdej zahtevamo kolektivno pogodbo. In 117 delodajalcev jo je že podpisalo. Zmagali smo. Do končne zmage se hranimo tu zastoj, s pomočjo fonda naše organizacije in daril naših sodrugov iz vse države.«

»Doklej boste vzdržali?«

»Do božiča, če bo treba.«

»Ali so tudi taki, ki niso z vami?«

»Da. Tudi taki so. Toda prav malo. Ali kaj se bo zgodilo z njimi? Od vseh delodajalcev, h katerim se vračamo na delo, smo zahtevali, da teh ljudi ne sprejmejo v delo... A sedaj nam je policija dovolila, da pri vsaki delavnici postavimo svoje sodruge kot stražarje. Mislim, da se bomo kmalu vrnili na delo in da bo naša zmaga popolna.«

»Človek dobi vtis, kakor da ta boj bojujejo angleški delavci,« zaključuje dopisnik »Politike«, ki je videl resnost in mirnost naših sodrugov.

Nova sovjetska republika je proglašena v kitajskem Turkestanu. Gre za provinco Sinkiang, z glavnim mestom Urumči, kjer je bivši kitajski general Šengšisaj pregnal Japonski prijazne Dumgane in vzpostavil kitajsko sovjetsko republiko, ki se bo priključila Sovjetski Uniji. Radi tega so v Tokiu zelo vznemirjeni.

Mesečno 140.000 dinarjev deficita

Kaj bo s pokojninskim zavarovanjem rudarjev in plavžarjev

Iz podatkov, ki so nam na razpolago posnemamo, da je stanje pokojninske blagajne Glavne bratovske skladnice nevzdržno. V pretečenem poslovnem letu bi bila imela Din 963.177 primanjkljaja, brez banovinske subvencije Din 100.000 in dobička od vrednostnih papirjev v znesku Din 95.767. Tako se je primanjkljaj znižal na Din 767.410.

V tekočem poslovnem letu pa se je položaj še poslabšal. Povečano število upokojencev in pa zmanjšano število članov-zavarovancev povzročata vedno večji primanjkljaj v pokojninski blagajni. Tako je znašal primanjkljaj v prvih petih mesecih okroglo Din 700.000 ali povprečno me-

sečno Din 140.000.

V mesecu maju t. l. po gotovih gg. ministrih izvedena sanacija pokojninskega zavarovanja, katere je stopila v veljavo s 1. junijem t. l., se je pokazala za popolnoma zgrešeno in je bila izvedena zgolj iz politično-volilnih namenov, ker so gospodje računali na glasove rudarjev in plavžarjev.

Radji tega bo nujno potrebno, da se to vprašanje znova pokreni. Zakaj upati je, da bodo novi gospodje v vladi imeli več praktičnega smisla za res pravo socialno politiko, kot so ga imeli prejšnji. Zveza rudarjev Jugoslavije bo konkretne predloge stavila.

Za odpravo nočnega dela

Energična akcija svobodne strokovne organizacije obeta uspeh

Iz Beograda poročajo, da je Ministrstvo za socialno politiko izdelalo osnutek uredbe o delovnem času v pekarnah. Osnutek predvideva, da mora delo v pekarnah počivati od 15. do 4. ure, če se dela v eni izmeni, in od 18. do 4. ure, če se dela v dveh izmenah.

S preddeli se sme pričeti največ 3 ure pred delom na tabli. V predelo spada: kurjenje peči, napravljajenje kvasa in mesenje testa. Kot delo na tabli pa se smatra: deljenje, tehtanje in oblikovanje kruha in peciva na tabli. Pri preddelih se sme zaposliti samo neobhodno potrebno število osebja.

Neomejen delovnik naj bi bil dovoljen le pred semanjimi dnevi in proščenji, ali v slučaju višje sile.

Nedeljski počitek mora znašati 36 ur, ako pride za nedeljo praznik, mora odmor znašati vsaj 60 ur.

Razdelitev delovnega časa poleti in pozimi bo predpisal ban.

V letoviščih ne veljajo nobene omejitve, takisto ne za pekarne v bolnicah in vojaške pekarne.

Nadalje niso predvidene nobene omejitve za podeželske pekarne in pekarne v krajih izpod 5000 ljudi, ako take pekarne ne dobavljajo peciva v kraje, kjer je nočno delo z naredbo prepovedano.

Kazni za prekršitve te naredbe izrekajo politična oblastva. Višina kazni znaša Din 500 do Din 5000. V slučaju, ako je bil delodajalec že parkrat kaznovan z denarno globo radi enakega prekrška, ga v ponovnem slučaju more oblast kaznovati s trimesečnim zaporom. Kršenje nedeljskega počitka se v ponovnem slučaju kaznuje z zaporom do enega meseca.

O osnutku se bodo izjavile še delodajalske in delojemalske organizacije, katerim bo dostavljen na vpogled.

Energična akcija pekovskih pomočnikov, ki se je še pojačala, od-

kar so se letošnje leto združile obstoječe tri svobodne strokovne organizacije pekovskih pomočnikov v vsej državi v eno zvezo, obeta uspeh. Doslej so samo štiri banovine imele uveden nočni počitek. Za Dravsko banovino, ki je, kot se rado povdarja, najbolj »napredna«, pa ni bilo mogoče doseči podobne naredbe. Izkušnja v štirih banovinah je pokazala, da je nočni počitek mogoče uveljaviti brez škode za pekovsko obrt in ker ne gre, da bi še nadalje obstojale razlike glede prepovedi nočnega dela med posam. banovinami, kar povzroča stalno vznemirjenje bodisi med delodajalci, bodisi med pomočniki, se je ministrstvo končno vendarle moralo odločiti, da se reši vprašanje nočnega počitka, kot je rešeno že domala v vseh kulturnih državah. Prepoved nočnega dela bo v prid zdravju pomočnikov in izboljšanju higienskih prilik v pekarnah. Na tem pa so zainteresirani tudi konzumenti. Osnutek naredbe ne zadovoljuje popolnoma in bo naloga organizacije pekovskih pomočnikov, da se zavzame za njegovo izboljšanje.

Pol milijona rudarjev v stavki

Splošen rudarski štrajk v Ameriki, ki se razteza na 26 zveznih držav, je končno izbruhnil, čeprav je bil po posredovanju same vlade že petkrat odložen. Posrečilo se je izgladiti vse druge difference, samo v vprašanju regulacije plač akordnim delavcem so ostala podjetja trdovratna. Ker je dosedanja kolektivna pogodba v nedeljo potekla, ne da bi na njeno mesto stopila nova, so rudarji vzlic odsvetovanju svojih sindikalnih voditeljev zastavkali. Stavka skoraj pol milijona rudarjev. Predsednik Roosevelt se je predčasno vrnil z dopusta, da bo posredoval v sporu, ki ogroža tudi javni promet.

Konec dozdevne konjunktore v Sloveniji

Delavske mezde še vedno padajo

Za skoro 7 milijonov dinarjev zmanjšan celokupni zaslužek delavcev in nameščencev v juliju

Osrednji urad za zavarovanje delavcev izkazuje v svojem poročilu za mesec juli 1935 576.573 članov, t. j. 20.653 več kot lani ob istem času. Izmed članstva je 420.356 moških in 156.217 žen.

Mnogo daje misliti dejstvo, da Slovenija (ljublanski OUZD) ne zaznamuje nobenega prirastka na članstvu in da gre torej porast članstva za preko 20.000 izključno na rovaš ostalih okrožnih uradov (razven banjaluškega). Na podlagi tega bi se moglo sklepati, da je dozdevna konjunktura v Sloveniji zaključena in da v primeri z ostalimi pokrajinami pričena pri nas doba gospodarskega nazadovanja. Ako bodo izkazi naslednjih mesecev podali isto sliko, potem bo nujno potrebno poiskati vzroke tega pojava. Glavni vzrok bi utegnil biti v že znanem gospodarskem zapostavljanju Slovenije in počasni selitvi industrije — za nekatere panoge sploh ni mogoče dobiti koncesije — s severa na jug.

Upravičeno ogorčenje mora vzbu-

dit pri vsakem delavcu in nameščencu, da so v mesecu juliju letos mezde zopet padle in sicer povprečno za 55 para dnevno na Din 21.72. To znači pri lanskoletnem stanju članstva izgubo 278.000 Din dnevno ali Din 6,950.00 mesečno (25 dni).

Ker je bilo v juliju 1935 v vsej državi 20.6000 delavcev in nameščencev več zaposlenih kot lansko leto ob istem času, znaša njih skupni zaslužek pri povprečju Din 21.72 Din 447.000 dnevno ali Din 10,280.000 mesečno (25 dni). Ako sedaj odštejemo od celokupnega mesečnega zaslužka teh 20.000 delavcev izpadek vsled znižanja mezd ostalega delavstva v iznosu Din 6,950.000, potem pridemo do zaključka, da je zaposleno delavstvo prispevalo nad dve tretjini za mezde novo zaposlenih in le eno tretjino podjetniki!

Vsled izboljšanja konjunktore se torej kupna moč delavstva ni dvignila, ampak je celo relativno padla, efektivno so profitirali samo delodajalci.

Doma in po svetu V ogledalu

Kaj piše »Slovenec« v enem tednu.

»Slovenec« z dne 19. septembra je pričel z debelimi črkami: »Kr. vlada pričakuje, da bodo tudi sami uradniki in upokojenci razumeli te ukrepe kot nov korak za saniranje državnih financ.« — »Slovenec« z dne 20. septembra je podkrepil to izjavo sledeče: »S sedanjim sklepom kraljeve vlade bo državna blagajna razbremenjena za 400 milijonov. Ta ukrep je bil potreben... S tem naziranjem mora soglašati vsak nesebični rodoljub...« — »Slovenec« z dne 21. septembra pa piše v uvodniku: »Naj damo izraza svojemu mnenju, da bi gospodar državne blagajne primanjkujočih 400 milijonov dinarjev lahko našel drugod... po tej redukciji se je prav tam, kjer gre za najnižje služitelje in najštevilnejše družine, potlačil dohodek državnega uslužbenca daleko pod minimum poštene in količkaj dostojne eksistence.«

Utemeljitev znižanja uradniških plač. »Kmečko« glasilo JRZ piše ob znižanju plač: »Zlasti so zagodrnjali nekateri državni uslužbenci radi znižanja plač. Sebe vidijo, ne vidijo pa kmeta, kako je gospodarsko popolnoma propadel po zaslugi prejšnjih režimov. Davčni vijak je bil navit do skrajnosti. Ali naj še pritisne? Res, da gospodarska kriza ni nikomur prizanesla, ali vendar sorazmerno s kmeti državnimi uslužbenci še dokaj dobro shajajo. Naj se nikar ne pritožujejo radi tega. Sicer pa je prav odgovoril oni, ki je dejal: Če se jim je zgodila krivica, naj se obrnejo na svoje poslance, saj je Jevtič — zmagal!« Tako piše list vladne stranke.

Kdo vse je pri JNS? »Jutro« z dne 20. septembra je zabeležilo to-le vest: Konferenca JNS v Mariboru... Zbranih je bilo 120 nacionalnih javnih delavcev. Sestanku je predsedoval podpredsednik senata dr. Ploj, ki je uvodoma pozdravil navzoče delegate, zlasti pa dr. Kramerja ter narodne poslance Prekorska, Lukačiča in Doberska. Po zanimivi debati so se zborovalci soglasno in z navdušenjem izrekli za jugoslovansko politiko v smislu pohorske deklaracije. — Zanimivo je, kdo vse se priznava k JNS. Zanimivo pa je tudi, da sta pohorska nacionalna akcija in pa JNS eno in isto.

B. Traven, Bombaž

Prevaža Talpa

I. Knjiga

17

»Prav gotovo,« je pritrdil Pet, »in če odidejo, nam jih bo težko privedi zopet nazaj.«

»Dobro,« je rekel mr. Shine, »plačam po osem, toda šele od danes. Kar je plačano, je plačano, tam nič ne popustim. Mr. Gale, bodite tako dobri prosim, in pokličite ljudi!«

Skočil sem tja in privedel vso gručo.

»Nu, kaj je?« so vprašali ljudje, ki so se tehtnici dovolj približali.

»Torej, naj bo,« je dejal mr. Shine napol jezno, napol zvrha, »za kilo plačam osem, toda — Antonio mu ni dal izgovoriti:

»In za blago, ki smo ga že natrgali?«

— doplačam po dva centava za kilo. Sedaj pa le pošteno na delo, da spravimo vso beračijo še pred dežjem na suho.«

»Živio mr. Shine!« je zakričal Abraham.

»Molči, damned nigger,« saj te ni nihče nič vprašal!« je farmar jezno zakričal.

»Toda, kaj pa naj napravim z vami, mr. Gale?« je rekel meni. »Vi že dobivate po osem centavov.«

»Da,« sem rekel, »odšel bom pač praznih rok, mr. Shine.«

»Tega pa ne dopustim. Pri enem se itak mnogo ne pozna. In ker ste belec, edini belec, vam plačam kilo po deset.«

»Z doplačilom?«

»Z doplačilom! Sem fair businessman.«²⁴⁾ Kaj pa še postopate? Glejte, da začnete delati. Bog ve, da smo celo uro zagobezdali. Vprav za to uro nas utegne dohiteti dež. To bom pa vama smrkovcema odtrgal da vesta,« je rekel sinovoma, ki sta pravkar znova obešala tehtnico.

10
Tako smo delali naslednja dva, tri tedne. Brez posebnih dogodkov. Dan je bil enak dnevu. Zjutraj smo hiteli na delo, nato delo, na kuhanje, spanje in zopet delo. Ko sem se neki popoldan vrnil s polja domov, sem šel k mrs. Shini in jo vprašal, ali bi mi prodala ali pa posodila do sobote kilo slanine, ker sem jo pozabil naročiti.

»Dam vam, mr. Gale, proti plačilu ali povračilu, kakor hočete.«

»Dobro,« sem rekel »potem proti plačilu. Naj mi mr. Shine v soboto kar odračuna.«

Ko je slanino odtehtavala, je prispel mr. Shine, ki je bil v mestu, kamor je šel po pošto in si razen tega nakupil še različnih potrebščin.

²⁴⁾ pošten trgovec

»Kakor nalašč sem vas dobil, mr. Gale,« mi je rekel, ko je stopil v sobo. »Novico imam za vas.«

»Zame? Odkod neki?«

»Prav iz mesta. V Storu sem srečal menažerja s kampa 97. Sedel je tam in pil steklenico piva za steklenico. Bil je v velikih škripcih. V kampu so imeli namreč majhno nezgodico. Ko so izmenjavali cevi, je neka cev počila in nekemu vrtalcu močno zmečkala desno roko, ker neki Indijanec zopet ni pazil in ni pravočasno zgrabil. Vrtalec je prav sposoben, izkušen in zanesljiv dečko, ki ga ne nameravajo zapustiti. Sedaj pa iščejo zanj za tri do štiri tedne dobrega namestnika. Toliko časa bo pač trajalo da bo mož zopet za delo sposoben. Toda pravkar so dospeli do prav kočljivega mesta. Navrtali so zemljo že sedem sto metrov globoko in so zadeli na ilovico; če sedaj ne dobe dobrega vrtalca, potem dožive lahko pri vrtnanju uklon. Nu, in kaj to pomeni, kakšne sitnosti, izgubo in stroške taka reč povzroči, to itak veste, saj ste delali na petrolejskih poljih. Včasih morajo zaradi tega Kamp kar opustiti.«

»Vem,« sem odvrnil, »kaj takega se lahko pripeti najboljšemu, pa najsi še tako pazi. Kamen, ki ga je zalučal hudič prav tja, kjer ga najmanj pričakuješ te lahko stane dvajset tisoč dolarjev.«

²³⁾ prekleti zamorec

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Odredba za združitev okoliških občin z Ljubljano,

kakor jo je izdal ban, določa, da se bo v kratkem imenoval občinski svet za Ljubljano, Moste, Šiško in Vič; dotlej poslujejo še sedanjí občinski odbori. Občinski odbori delno priključenih občin Ježica, Polje in Dobrunje poslujejo, dokler se ne izvrše nove volitve. Občinske uprave Most, Šiške in Viča morajo pripraviti takoj likvidacijo svojih občin, enako tudi delno priključene občine. Proračuni in finančne odredbe ostanejo v

veljavi do 31. marca 1936. Tako ostanejo seveda do tega roka nespremenjene tudi občinske davščine. Davki iz občin Moste, Šiška in Vič se odrajtavajo ljubljanski občini, toda ločeno od mestnih. Občinske uprave delno priključenih občin pa morajo odrajtavati mestni občini za tiste dele, ki se priključijo Ljubljani. Ljubljanska občina pa mora pripraviti vse za prevzem aktivne in pasivne imovine priključenih občin.

25 Din treba plačati za zastojkarsko delo. Po izjavah bana so se stavkujoči zdravniški-volontieri vrnili na delo v ljubljansko bolnico. Uprava bolnice pa je zahtevala od njih, da mora vsakdo vložiti s 25 Din kolektivno prošnjo za zopeten nastop dela.

Huda konkurenca se je razvila med raznimi političnimi kameleoni, ki ugibajo, s kakšnimi parolami bi nadlicitali drug drugega in nagoljufali ljudi. Človek, ki je bil še včeraj južno-fašist, ti razodele drugi dan, da je Mačkovec, včerajšnji pristaša stanovskega reda je danes vodja »vse slovenske izvenparlamentarne opozicije«, član bogate napredne rodbine je zmožen biti do prekličenja najčistejši romantični revolucionar, včerajšnjemu framazonu diši danes Koptarjeva ulica, tako da se nam obeta za zimo zelo pestro ljubljansko kavarniško in salonsko politično življenje. Večina od teh si želi, da bi se čim prej ustanovile popolnoma »nove« stranke, ker so prehodili že vse, kar jih je obstajalo v Jugoslaviji od 1918. leta dalje.

Nova bežišgrajska gimnazija je že v načrtu, ki ga priobčjuje 217. štev. »Slovenec«. Bežišgrajčani in ljubljanačani dobro vemo, kako dolge noge imajo načrti. Zato bi predvsem želeli, da se dogradi najprej bežišgraj-

ška šola, ki v napol dograjenem stanju čaka na milost graditeljev.

Zmanjšanje števila abonentov za gledališče je prav občutno. Zlasti so izostali uradniški krogi, kar je popolnoma umljivo.

Monopol nad ljubljanskimi kinematografi je vladal doslej, ker so bili v rokah ene družbe. Zato smo tudi imeli čast gledati skoro same slabe filme. Letos je en kino prevzela »Sloga«, začel bo pa poslovati menda še nov kino v »Unionu«. Naša mladina potrebuje novih šol, da bi se ne stiskala v prenapoljenih prostorih, pa kakor je videti, bomo letos napredovali samo na kinematografskem področju.

280 dijakov se je letos vpisalo na srednjo tehnično šolo. Na trgovsko akademijo se je prijavilo 125 kandidatov; sprejetih je bilo pa samo 46. Sprejeli bi jih lahko več, pa manjka — profesorjev.

Obraznava proti zobotehniku Jošku Bevcu, ki je svojčas povzročil toliko zanimanja in razburjenja, bo predvidoma sredi oktobra. Obtožen bo radi zločinov zoper javno moralo po §§ 275 in 288 in zaradi prevare po § 334.

Vinsko trgatav bo priredila podružnica Zveze živilskih delavcev Jugoslavije v soboto, 5. oktobra t. l. v hotelu Lloyd na Sv. Petra cesti. Prosta zabava in ples.

Trbovlje

Pričetek rudarske nadaljevalne šole. S 1. oktobrom 1935 se bo začelo na deški narodni šoli v Trbovljah II. 31. šolsko leto Rudarske nadaljevalne šole. V 1. letnik omenjene šole se sprejmejo mladeniči od 16. leta starosti dalje. V 2. letnik se sprejmejo tisti, ki so z dobrim uspehom absolvirali 1. letnik in oni, ki položijo predpisani izpit. Pouk, ki je brezplačen, se vrši vsak dan — razen sobote — od pol 5. do pol 7. ure. Brezplačna so tudi vsa učila. Vpisovanje se vrši 26., 27. in 28. t. m. od 4. do 5. ure popoldne, v nedeljo, 29. t. m. pa od 9. do 11. ure popoldne v deški narodni šoli Trbovlje II.

Kranj

Naročniki, ki ste se v zaostanku z naročnino za september, jo po možnosti poravnajte dne 29. t. m. v društvenem lokalu restavracija »Semen«, in sicer od 9. do 11. ure ali eventualno zvečer pred pevskim koncertom. — **Poverjenik.**

Opozorilo. Tvrdba Weilgnuy in Miklauc, tovarna tekstilnih izdelkov v Ljubljani išče večkrat, zlasti v Kranju, dobre tkalce, češ, da bodo dobili kolosalne urne plače itd. V resnici so pa razmere v tej tovarni take, da se delavstvo po večkrat na leto izmenja. Svarimo vse tkalce, katere bi vabili v to tovarno, da zahtevajo pismeno ali eventualno kolektivno pogodbo, poslovni red, odpravo kazni in drugih »zaščitnih« uredb, ki jih postavlja podjetje, da ne bodo razočarani, kot so bili že mnogi, ki so verjeli lepim besedam. — **Prizadeti.**

Skupna fronta v — drugi luči. Zadnji čas se je v Kranju konstituirala krajevna organizacija J. R. Z. Povabljen je bil tudi zastopnik krščanskih socialcev. Do sodelovanja zaenkrat še ni prišlo, ker oficijelna desnica ni ugodila zahtevam krščanskih socialcev. Sicer se stavljuje zahteve krščanskih socialcev ne strinjajo z »Delavsko pravico«, ki je pisala, da oni ne stopijo v J. R. Z., še manj se pa strinja z idejo »enotne delavske fronte«.

Šenčur pri Kranju

Zaman bijete po nas!

Dragi urednik! Čas je, da se tudi mi nekoliko oglasimo v našem listu. Gotovo Ti je znano, da v Kranju izhaja list »Gorenjec«. Zanimalo Te bo tudi, da ima ta list v Šenčurju prav pridnega informatorja, ki zna tudi pesnikovati, da »bolj vleče«. Časa za to ima vsak dan 12 ur, 12 jih pa rabi za počitek. Kakšno uro, posebno večerno, pa je tudi že žrtvoval za procvit steklarske industrije z geslom: čim več se porabi take robe, tem preje bo konec brezposelnosti steklarskih delavcev. Vsak po svoje odpravlja krizo. Mi se nismo hoteli baviti z njim, toda mož se je hotel proslaviti in je v »Gorenjcu« mahnil po marksizmu, o katerem ima ravno toliko pojma, kot vol o strojni tehniki, kar mu je tudi že nek sodrug osebno omenil. Kako naj on obsoja stvari, ki jih ne pozna, kako naj kritizira spise Marksa, Engelsa, Kautskega in drugih, ki jih niti videl ni, še manj pa, da bi jih prečital ali studiral. Njegova učenost se vidi tudi v tem, da je proglasil glasilo krščanskih socialcev, t. j. »Delavsko pravico« za socialnodemokratski list. »Gorenjec« se je pošteno blamiral. Krščanski socialci so gotovo veselji, da so tako napredovali, da imajo v Šenčurju takega učenjaka. Prepisal je tudi iz »Slovenca« in »Domoljuba« razne krvave in pogrete stvari, katere pa najbrže sam ne verjame in tudi noben delavec, če ima le količkaj izobrazbe. Zlasti glede prelivanja krvi naj dopisnik v zgodovini lastnega gibanja pogleda pa bo videl dovolj. Najbolje bo, če gre v Avstrijo študirat. V Mehiki so

pred par leti verni ljudje napadli vladni vlak in pri tem ubili 8 otrok in nekaj žena z vzkljiki: »Viva Cristo re!« (Živijo Kristus Kralji) Ko je oblast napadalec kaznovala, so bili pa proglašeni kot mučenci za vero. Leta 1914. smo najbrže marksisti blagoslovljali vojno ter hujskali ljudstvo proti Srbom. Ali, da poseževo daleč nazaj, v dobo križarskih vojn, v 12. in 13. stoletju, ko je cvet verne Evrope hodil na roparske pohode v Azijo pod pretvezo, da se gre za osvoboditev svete dežele, v resnici se je pa šlo za denar. Glede Židov ima pa dopisnik deloma prav, tudi mi smo prišli do spoznanja, in se ne bomo pustili pitati z raznimi starimi ali novimi judovskimi pravljicami. Dosti, če so nam v mladih letih s tem zastropjali možgane. Napredovanja marksizma v šenčurski fari pa dopisnik »Gorenjca« s svojimi pamphleti ne bo preprečil. Pred leti ni bilo v naši okolici nobenega markista in tudi ne socialističnih knjig in časopisov. Toda časi se spreminjajo: tudi v Šenčuru počasi, a vztrajno prodira delavska literatura. Tako imamo n. pr. že večje število naročnikov za »Cankarjevo družbo«, »Delavsko politiko«, »Ljudski glas« itd. Vse to čtivo imamo v šenčurju, dopisniku »Gorenjca« pa svetujemo, da to našo literaturo malo ogleda, da ne bo mislil, da se nahajamo v srednjem veku. Vam šenčurskim proletarcem pa kličemo: Naprej, v boj za našo bodočnost!

Jesenice

Zanimiva zahvala. Jeseničani so pred 14 dnevi brali v »Jutru« to-le zahvalo, ki jo mi ponatiskujemo zaenkrat brez komentarja: »Javna zahvala. Kranjska Industrijska Družba iz Jesenice—Fužine, izvolela je da na ime dobrovoljnog priloga podari Žandarmeriskom potpornom fondu dinara 5000.— Upravni odbor žandarmeriskog potpornog fonda, primajuči sa blagodarnošču ovaj prilog, smatra za osobitu dužnost, da u svoje ime i u ime svih žandarma članova Žandarmeriskog potpornog fonda izjavi veliku zahvalnost plemenitoj Upravi gore pomenute družbe. — Iz kancelarije Žandarmeriskog potpornog fonda Br. 2142 od 27. avgusta 1935 godine.«

Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo ob 3. uri pop.) množično veledelo »Revolucija mladine« (Burja) v režiji Cécila de Milla. Paramount. Sledi: »Melodija srca«.

Študenti pri Mariboru

Občni zbor Podružnice Študenti I. Delavskega kolesarskega osrednjega društva za Dravsko banovino v Mariboru bo v soboto, dne 28. septembra t. l. s pričetkom ob 7. uri zvečer v društvenem lokalu pri Majhničju. Vsi aktivni in podporni člani vabljeni. Ker je dnevni red zelo važen, naj vsak član smatra za svojo dolžnost, da pride na občni zbor. Odbor.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštno položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštno položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Bleščeče belo in sveže dehteče perilo!

Vzemi
SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

...in za namakanje žensko hvalo

Maribor

Neke vrste mariborski „POF“ pred sodiščem

Obtožba proti 22 drž. železničarjem — 8 inozemcem.

Dne 4. oktobra se bo vršila pred mariborskim okrožnim sodiščem na št. 53 ob četrti na 10. dopoldne kazenska razprava proti 26 obtožencem-železničarjem zaradi znanega napada na našega urednika s. Viktorja Eržena in tov. pred volitvami v Delavsko zbornico dne 20. oktobra 1933 na Teznu v gostilni Achtig. Navedeni so obtoženi, da so sporazumno kot sostorilci in v družbi še drugih neznanih storilcev s silo razgnali sestanek delavcev, organiziranih v »Savezu metalških radnika Jugoslavije, podružnica Tezno«, tam napadli zborovalce z gumijevkami, boksarji, palicami in sličnimi predmeti ter poškodovali urednika Eržena in druge. Eden udeleženi je celo obtožen, da je v družbi sostorilcev vrl tudi v stanovanje gostilničarja in pri tem rabil silo ter vlomil vrata. Kakor znano, so takrat napadalcí kričali, da morajo ubiti s. Eržena, ki

jo je res takrat tako skupil, da so ga morali vsega krvavega odpeljati z avtom v Maribor.

— Razprava bo drastično razsvetlila razmere, v katerih je takrat cele tedne živel mariborska javnost pod terorjem mariborskih neodgovornih elementov, ko še nikdo ni slutil, da obstojajo organizacije »Pofovcev«.

Kakor se je zadnji čas izvedelo, so tudi v Mariboru sestavili listo javnih delavcev, ki bi morali oditi v konfinacijo. Bo torej zelo umestno, če pošlejo varnostne oblasti, zlasti upravne, svoje zastopnike na te obravnave kakor tudi na vse žnane železničarske procese, da se bo končno objektivno ugotovilo, kje so pravi protidržavni elementi, ki javno gazijo pozitivne zakone in rušijo javni red in mir.

Anketa o položaju tekstilnega delavstva

Delavska zbornica v Ljubljani sklicuje za v nedeljo, dne 29. septembra t. l. s pričetkom ob pol 10. uri dop. v dvorani Delavske zbornice v Mariboru anketo o položaju tekstilnega delavstva, na katero so vabljeni vsi zakoniti delavski zaupniki v tekstilnih obratih v Mariboru in predkrajih,

zastopniki pri Delavski zbornici registriranih strokovnih organizacij in delegati Delavske zbornice iz Maribora. Dnevni red ankete je: **Mezde v tekstilni stroki v Sloveniji in vprašanje enotne kolektivne pogodbe za tekstilno delavstvo vseh tovarn.**

Poslanci bodo poročali. Baje bodo na zahtevo volilcev, zlasti uradnikov in drž. uslužbencev iz Maribora in okolice, v kratkem sklicana zborovanja, na katerih bodo poslanci naših srezov poročali o sedanjem notranjem položaju, zlasti o ukrepih finančnega ministrstva. Ljudstvo, ki je pri zadnjih volitvah z navdušenjem izvolilo svoje drage poslance, želi sedaj, da jim sedaj, ko ni težkega dela v parlamentu in ko lahko vladna brez njih dela nove zakone in odredbe, poročajo o uspehih, ki so jih dosedaj dosegli, kakor so nam objubili, zlasti uradnikom in drugim drž. uslužbencem.

Neverjetna zloba in bedast strah. Že pol leta pred volitvami je teroristični JNS-režim premedil iz Maribora grupo progovnih delavcev (za časa volitev je pregнал Jevtičev režim nadaljnjih devet nedolžnih žrtve v južne kraje) v Skopje, da bi se na eni strani maščeval, na drugi strani pa ustrašoval ostale železničarje v njih boju za pravice. Med premeščeniimi je bil tudi socialistični občinski svetnik M. V Skopje premeščeni progovni delavci so prišli v strašne razmere. Dela je bilo samo za tri dni na mesec. Kako naj žive ob takem zaslužku oni v Skoplju, družine v Mariboru? Odsli so iz Skoplja proseč za premeštitev. Premestitve pa ni bilo, ampak se jim je odobril brezplačen dopust. Dopusta ni hotelo biti konca ne kraja. Ker je premeščanje ubogih železniških delavcev vzbudilo slabo kriv, je ekspanent Jevtičevega režima, dr. Marušič, neposredno pred volitvami in potem ko je bila »nevarnost socialistične liste odstranjena«, objavil v svojem listu, da bodo vsi premeščeni železničarji postavljeni zopet nazaj v Maribor. Premestitve pa ni hotelo biti. In ker od zraka nihče živeti ne more, so se težko udarjeni delavci začeli brigati, kje bi lahko dobili kakšno delo, kajti izgledalo je, da brezplačnega dopusta ne bo konca. In M. je zabil pri občini. Dolgo je trajalo, predno se mu je našlo mesto, ki bi bilo občini več koristilo nego njemu. On je dober tesar in poznan delavec profesionist. Svojo skromno hišico, ki ga je vezala na Maribor, si je skoro sam zgradil. Napravili so ga za nadzornika nad nekaterimi občinskimi hišami. Plače bi dobival 1200 Din mesečno. Bil je torej žrtev prejšnjega režima, ki jih nova vlada baje zdaj rehabilitira. In »Slovenec« je šel, pa

mu je bil takoj te službe nevoščljiv. Napisal je, da je bil nameščen aktivni državni uslužbenec in občinski svetnik, da je človek dobil vtis kot da gre za največjo korupcijo. Še predno pa je »Slovenec« to stvar izvohal, se je M. zahvalil za službo, ker je med tem dobil ponovno nameščenje pri železnici. Po revežu vsak bi je in četudi je že docela uničen, mu mora »Slovenec« dati še zadnje brco. Kadar je prizadet kdo drugi in ne kakšen revež, takrat »Slovenec« nima kaj pripomniti. Gospodje okoli »Slovenca«, ko je bil pred meseci nastavljen na mestnem magistratu nek gospod, sin zaslužnega rodoljuba, ki je bil tedaj v aktivni državni službi in se je tej službi odrekal šele ko je dobil namestitveni dekret, tedaj je bilo to za vas v redu in prav, kaj ne? Takšno licemerstvo ugnajte!

Riziko dela. Pri opravljanju svojega dela se je minuli četrtek težko ponesrečil 41-letni ključavničar v delavnici drž. žel. Mihael Peče. Padel je raz strehe vagona in zadobil pri padcu težke poškodbe na spolovilu. — Zdravi se v splošni bolnici.

Neki nadebudni grofovski potomec je te dni pobegnil v družbi svojega tovariša od doma v Linzu. Mladí grof je star šele 15 let, njegov tovariš pa 14 let. Predno sta pobegnila, sta olajšala grofovške stariše za težke tisočake in se napolnila proti Jugoslaviji. Domneva se, da se fanta nahajata v okolici Maribora. To vest so zabeležili vsi listi, vendar brez običajnega zgrešanja o — pokvarjeni mladini.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, dne 29. sept. t. l. izlet z jutranjim vlakom ob 5.15 iz Maribora do Poljčan, z avtobusom do Makol, nazaj čez Šeško, Grašičinsko kopo, Boč v Poljčane. Vozna cena z avtobusom vred Din 14.—. — Za nedeljo, dne 6. oktobra je razpisala zagrebška podružnica izlet na »Glavico« v G. Stenjavcu. Obenem bo proslava 11-letnega obstoja Zagrebške podružnice in 30-letnega obstoja društva. Iz Maribora je odhod z nedeljskim jutranjim vlakom ob 5.15 uri do Stenjevca. Po možnosti naj se vsi člani in prijatelji udeležijo te proslave. — Kdor se tega izleta ne more udeležiti, pa gre lahko na Pohorje. Odhod ob 5.30 jutraj do Ruš, potem čez rižo ob Lobnici do Beigotta. Vozna cena Din 3.50.

Delavski pravni svetovalec

Orožne vaje in mezda rudarjev pri TPD. — (§ 221 o. z.)

(Trbovlje.)

Vprašanje: TPD odteguje svojim rudarjem dnevno po Din 10.— od plače, katero jim mora plačevati v smislu določila § 221 o. z. za čas, ki ga prebijejo na orožnih vajah. Te odtegljaje upravičuje TPD s tem, da imajo njeni delavci na orožnih vajah popolno oskrbo, to je hrano in stanovanje, kar omeni z zneskom Din 10.— dnevno. Ali je to postopanje TPD pravilno in v obrtnem zakonu utemeljeno?

Odgovor: § 221 o. z. izrecno določa, da mora delojemalec za časa vršenja vojaške službe na orožnih vajah prejeti od delodajalca vse svoje denarne prejeme. O kakih odtegljajih zakon ne govori in jih tudi ne

predvideva. Smisel določila § 221 o. z. je ta, da je omogočeno za časa odsotnosti družinskega rednika življenje družine. Zakonodajalec je dobro vedel, da ima vojak na orožnih vajah popolno oskrbo. Ako bi dopuščal kak odtegljaj, bi to brezdvomno v zakonu izrecno povdaril.

Tak odtegljaj je neupravičen še toliko bolj, ker delate v Trbovljah le po 3 dni tedensko, dočim Vam TPD odteguje po Din 10.— za vse dni v tednu, s čimer se na Vaš račun celo okorišča.

TPD je doslej brščas edino podjetje v državi, pri katerem so taki neupravičeni odtegljaji običajni.

Lažljivo in škodljivo pisanje

„enotnofrontlarjev“

Zadnji čas skušajo razširati neki nategi agentje tudi med strokovnimi organizacijami listič »Ljudska pravica«. V tem lističu izhajajo večkrat članki, ki neupravičeno blatijo naše predstavnike, škodujejo strokovnim akcijam in razkrajajo moč naših organizacij. Tipičen primer za tako zlobno in škodljivo pisanje je poročilo o meznem gibanju in posredovanju na parni žagi Vindiš pri Ptuj, ki ga je priobčila »Ljudska pravica« v svojem članku z dne 17. avgusta t. l. S tem člankom se bavimo zato malo obširneje, da bodo naši čitatelji na enem primeru videli, kako zna »Ljudska pravica« lagati.

»Ljudska pravica« pravi:

»Vsi delavci (na parni žagi Vindiš) smo bili organizirani in smo letos zahtevali kolektivno pogodbo, s katero bi si popravili svoj položaj. Res sta prišla iz Ljubljane gospoda Uratnik in Jakomin in šla k podjetniku. Kako sta »gihala« ne vemo, ker našega zaupnika nista klicala zraven. Ko sta odšla, sta rekla: Mi moramo počasi šraufati. Vaše kolektivne pogodbe ni hotel sprejeti, ampak mi ga bomo dali v časopise in mu poslali drugo pogodbo.« — V nadaljevanju trdi »Ljudska pravica«, da je poslala Delavska zbornica Vindišu pregled mezd v nekaterih žagah v Sloveniji in da se iz tega pregleda vidi, da plačujejo te žage svoje delavce po Din 15.— na dan. »Ljudska pravica« obnavlja: »Torej se manj kakor gospod Vindiš! In gospod Vindiš se je široko nasmejal: Ja, kaj pa potem še hočejo, ha, ha, ha.« »Ljudska pravica« zaključuje: »Gospodje iz Ljubljane pa, ki prav hinavsko vprašujejo, kje je vzrok, da delavci ne ostanejo v organizaciji in da izgubljajo vanjo zaupanje, lahko točno vidijo, da so temu vzrok oni sami, ker največkrat delajo proti interesom delavcev, čeprav živijo na račun delavskih žuljev. Le organizacija, ki bo svojim članom lahko povsod pomagala, ki jih bo hrabrila, mesto ovirala, le taki organizaciji bomo zaupali. Takšno organizacijo moramo ustvariti sami, mi zavedni delavci. Odstraniti moramo gospode, ki sede po Delavskih zbornicah in ki se samo rede na naš račun, ter sami stopiti na njihovo mesto (za to se jim gre, demagoogom! Op. ur.), da bo konec razdora v delavskih vrstah, ki ga delajo ravno oni.«

Z ozirom na te težke obdolžitve smo se obrnili najprej na tajnika Splošne delavske strokovne zveze s. Jakomina in vprašanjem, kaj je na vsem tem resnice.

Sodr. Jakomin nam je odgovoril: — »Morem vam reči le to, da pri Vindišu sploh nisem posredoval, ker sem bil ob tistem času v podjetju Pirich, kjer smo z delnim uspehom izvršili posredovanje radi zvišanja plač usnjarskih delavcev. Mene omenja »Ljudska pravica« v tem članku samo zato, da bi izpodkopala moj ugled pri našem članstvu. Pri Vindišu sta posredovala v resnici najprej s. Čeh iz Maribora, kasneje pa tajnik Delavske zbornice s. Uratnik.«

Z ozirom na to smo zaprosili za pojasnilo še s. Uratnika. Ta nam je dejal:

»Ker je žaga Vindiš vsaka pogajanja odklanjala in je končalo že tozadevno posredovanje s. Čeha brez vsakega uspeha, sem poskusil posredovati še jaz, ko sem se mudil v neki drugi zadevi v Ptuj. Spremljal me je pri tem posredovanju tajnik podružnice Splošne delavske strokovne zveze v Ptuj, Herzog. Jaz delavcev sicer tudi takrat ne prodajam, kadar nisem pod kontrolo. V tem primeru pa sem bil pod zadostno kontrolo. Pri Vindišu nisimo prišli do nikakih pogajanj. Gospod Vindiš je vsako mezdno razpravo kategorično odklanjal. Zato tudi nisimo prišli do tega, da bi mogli poklicati glavnega zaupnika k razpravi. Vendar sva glavnega zaupnika s s. Herzogom pri delu sama po-

iskala, ker ga podjetnik ni dal poklicati. Pri tej priliki nisem izrekel nobene besede, ki se mi polaga v »Ljudski pravici« v usta. V resnici sem dejal to-le: Ker nimamo zakona, da bi se uredile mezde v takih primerih s pomočjo ukrepa oblasti, nam preostajata tu le dve sredstvi. Eno sredstvo je akcija prizadetega delavstva samega, drugo sredstvo je akcija Delavske zbornice, ki naj poskuša predložiti podjetju samemu, oblastem in javnosti, da je v tem sporu pravica na strani delavstva. Obljubljal sem, da bo o tem sporu Delavska zbornica svoj del nalože izvršila. Niti mislil nisem nato, da bi odvrčal od akcij ali svetoval, naj se: počasi šraufa, — ker zato pri tem položaju nisem bil upravičen. Še manj sem mogel reči, da bomo poslali podjetju namestu delavskega predloga, svoj predlog kolektivne pogodbe. Vse to je popolnoma izmišljeno. Delavska zbornica je poslala podjetju Vindiš pregled čez 297 mezd iz 6 drugih žagarskih podjetij v raznih krajih Slovenije. Poleg tega pa dve kolektivni pogodbi, kakor sta jih sklenili s svojim delavstvom dve žagi v Sloveniji.

Povprečna mezda v teh 297 primerih je znašala Din 27.50 na dan. Sicer tudi to ni mnogo in če bi imeli naši dokazi isto vrednost, če bi si številke izmišljali, bi si radi izmišlili višje številke. V tem primeru pa smo imeli pred očmi, da znaša povprečna dnevna mezda pri g. Vindišu le Din 19.10. Ako bi hotelo izenačiti podjetje Vindiš svoje mezde z onimi mezdami, ki mu jih je poslala Delavska zbornica, bi moralo zvišati sedanje mezde za celih 45 odst., kar pa je v sedanjih časih vendarle nekaj. To bi morala »Ljudska pravica« podčrtati. Namestu tega pa navaja 5 primerov mezd s Din 15 na dan (izmed 297, med katerimi so tudi ženske in mladoletni), zamolčuje pa, da je v pregledu Delavske zbornice 43 primerov mezd z Din 35.— na dan, nekaj z Din 40.— in 28 celo z nad Din 45.— na dan.

Komu tako poročanje koristi? Ne radi ugotovitev Delavske zbornice, temveč radi ugotovitev »Ljudske pravice« bi lahko podjetje to reklo, kar mi polaga »Ljudska pravica« v usta.

Tako je pojasnilo tajnika Delavske zbornice.

Iz tega si ustvari lahko vsak čitatelj svojo sodbo. Sedaj je konec članka v »Ljudski pravici« razumljiv.

V našem pokretu smo imeli pred očmi od nekdanj predvsem dolžnosti in delo, šele v drugi vrsti je prišlo v poštev, da mora tisti, ki dela, tudi od nečesa živeti. »Ljudska pravica« pa daje glavni povdarek na kruh in skuša slikati naše funkcionarje kot navadne kruhoborce. Težko bo našim organizacijam dobrih predstavnikov, če jih bomo izbirali na tak način. Ali je mogoče postaviti res vse delavstvo na onih par bornih stolčkih, ki jih dajejo naše organizacije? Vsak vidi, da to ni mogoče. Za kaj torej gre? Ali ni glavni cilj v tem, da se ubije s takim slikanjem medsebojno zaupanje med vodstvi in članstvom, ki tvori v vsaki organizaciji jedro moči. (Taka parola postoji, izdal jo je nek centralni komitet! Op. ur.)

To ni napad na pojedine predstavnike organizacije, to je napad na organizacije same.

Vsi sovražniki delavskega pokreta in naših organizacij si stavijo to zavestno za cilj. Tudi »Ljudska pravica« in njeni prijatelji postopajo tako, v isti sapi pa pišejo hinavsko o potrebi delavske enotne fronte. Kdor ima oči, da vidi, bo videl. Ali bodo spregledali tudi naši »prijatelji« v Ptuj? (Dvomimo, ljudje, ki so pri teh stvareh najbolj aktivno udeleženi, strokovne organizacije ne rabijo, pač pa streme za službami, ker jih stariši težko vzdržujejo. Op. ured.)

Strokovno gibanje

Krojaške pomočnike obveščamo in svarimo, naj ne nasedajo raznim agentom, ki jih vabijo na delo v Sl. Požego. Resnica je, da se tamošnji krojaški pomočniki, ki so plačani po komadu, nahajajo v boju za izboljšanje mezd. Podprimo jih solidarno, agente pa napodimo. Osrednje društvo oblačilnih delavcev v Ljubljani.

PLETENE JOPICE

od Din 10.— naprej v Trpinovem bazarju

Konzumno društvo za Mežiško dolino

r. z. z. o. z. v Prevaljah

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centr. skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta in pekarna v Prevaljah.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. — Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Vse nove hranilne vloge se na zahtevo vlagatelja takoj izplačajo. — Prodaja se le članom. — Član društva postane lahko vsak. — **Delež znaša samo Din 100.—**

Delavci in delavke! Kupujte svoje življenjske potrebščine le v svojih zadrugah.

„Prijatelj prirode“ gradi svoje planinske postojanke

Nov smučarski dom trboveljske podružnice „Prijatelja prirode“

Koncem meseca maja l. l. so pričeli nekateri člani naše podružnice »Prijatelja Prirode« skupno z drugimi graditi pod Kumom (v Lontovžu) smučarski dom. Potrebni material, les, deske, cement, pesek i. dr. so deloma nosili iz Trbovelj, deloma iz Dobovca. Zelo veliko požrtvovalnega dela je bilo treba, a v nedeljo, 15. avgusta, so lahko s ponosom gledali na dovršeno zgradbo. Prav ličen dom stoji sredi idealnega smučkega tere-

na in pozdravlja že od daleč mimoideče turiste ter priča o velikih ljubeznih do prirode, ki vlada med delavstvom, ki je tem večja, čim bolj je otežkočeno proletarijatu, da išče oddiha v prirodi. Stavba stoji na posestvu g. Jakil-a iz Boštanja, ki je radevolje dovolil zgradbo. Z gradnjo tega doma je zopet podan dokaz, kaj vse premore požrtvovalnost in skupnost. — Družnost!

„Prijatelj prirode“ gradi planinsko kočo na Fruški gori

Novosadska podružnica »Prijatelja Prirode« gradi svoj lastni turistični dom na Fruški gori. Zgradba bo še tekom letošnje zime pod streho. — Delavsko turistično gibanje postaja z gradnjo vedno novih postojank

resen in uvaževanja vreden faktor ter ga bodo morali skoro priznati tudi oni gospodje v Savezu planinarskih društev, ki se doslej še temu upirajo.

Sportna rubrika

Za klubsko prvenstvo II. razrednih moštev ljubljanskega okrožja.

V nedeljo, dne 29. t. m. se bosta vršili na igrišču s. k. Slovana (za Kovinsko tovarno) s pričetkom ob 9. uri dopoldne nogometni tekmi klubov Svoboda: Jadran in Grafika: Sloja. — Pozdravljamo zamisel obeh delavskih sportnih klubov, da sta za to nedeljo združila svoja tekmovanja v enoten program, da se na tak način omogoči simpatizerjem delavskega sporta, da za enotno vstopnino prisostvujejo dvem tekmam. — Grafika se nahaja trenutno na prvem mestu, in si mora z nedeljsko zmago utrditi svoj položaj. Svoboda pa si mora tudi s točkami pomagati naprej, če hoče doseči mesto, kakor ga zasluži. Zato pozivamo vse našemu sportu naklonjeno delavstvo, da te tekmi poseti, ker obetata biti zelo zanimivi.

S. K. Grafika: S. K. Svoboda 3:0. Nedeljska prvenstvena tekma med imenovanimi kluboma se je končala z rezultatom 3:0 za Grafiko. Svoboda je sicer predvedla lepo igro, toda je takoj v prvih 10. minutah prejela 3 gole, kar je moštvo zelo potrlj; posebno so vplivale sodnikove odločitve, ki so bile vse prej kakor objektivne. Takoj v

prvih minutah je diktiral proti Svobodi 11-metrovko popolnoma neupravičeno, ravno tako je padel drugi gol iz čiste offsidepozicije. Ni čuda potem, da je bil od publike izžvižgan in deležen različnih psov, tako da je morala intervenirati policija. Sploh so pokazale zadnje tekme, da so sodniki delavskim klubom zelo nenaklonjeni, zato bi bilo koristno v interesu sporta, da bi se tudi za take gospode našla primerna lekcija, ker sicer ni mogoče odgovarjati za eventualne napade od strani publike, ki jo povsem razumljivo vzemirjajo neobjektivne sodnikove odločbe. Zahtevamo samo objektivnost in korektnost!

Sezonska prvenstvena tekma v Trbovljah. V nedeljo, dne 29. t. m. otvoritev sezonskega prvenstvenega tekmovanja. Nastopata Amater: Trbovlje. — Apeliramo na moštva in gledalce, da tudi pri teh tekmah pokažejo pravi smisel za res delavski sport.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

TIVAR-OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla

Din 75'—

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla

Din 45'—

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-OBLEKE